

Louise Weissová: Celoživotná obrankyňa európskych hodnôt a práv žien (1893–1983)

Novinárka a politička Louise Weissová bola od dvadsiatych rokov minulého storočia až do svojej smrti v roku 1983 vplyvnou osobnosťou francúzskeho aj medzinárodného verejného života. Skúsenosti, ktoré nadobudla v poľných nemocniciach počas prvej svetovej vojny, ju veľmi ovplyvnili. Celý svoj život zasvätila boju za mier, spočiatku svojou prácou vo viacerých novinách a neskôr zasadzovaním sa za volebné práva žien. Bola presvedčená o tom, že udelenie volebného práva ženám by pomohlo predísť druhej svetovej vojne, ktorej hrozba pretrvávala. Počas uvedenej vojny pomohla Louise Weissová zachrániť tisícky židovských detí pred nacistami a pridala sa k francúzskemu hnutiu odporu. Po vojne presadzovala myšlienku Európy ako protipólu supervelmocí vedúcich studenú vojnu.

V roku 1979 bola vo veku 86 rokov zvolená do Európskeho parlamentu a na jeho otváracom zasadnutí predniesla inauguračný prejav. Po smrti Louise Weissovej sa Európsky parlament rozhodol pomenovať po nej svoju hlavnú budovu v Štrasburgu – na počesť jej celoživotnej oddanosti európskym hodnotám.

Louise Weissová sa narodila v Arrase (Pas-de-Calais, Francúzsko) 25. januára 1893. Bola najstaršou zo šiestich detí rodiny z vyššej strednej triedy s protestantsko-židovským pôvodom. Jej otec Paul-Louis Weiss bol bankským inžinierom a jej matka Jeanne bola potomkom poprednej a vplyvnej rodiny Javalovcov pochádzajúcej z Alsaska.

Jeanne podporovala želanie svojej dcéry ísť študovať a Louise bola vynikajúcou študentkou. V roku 1914 úspešne zložila tzv. *agrégation* — skúšku, ktorú museli absolvovať všetci, ktorí mali namierené do verejnej služby. Získala diplom z literatúry na univerzitách v Paríži a Oxforde. Potom jej do života vstúpila prvá svetová vojna.

V snahe prispieť k protivojnovému úsiliu sa Louise Weissová vrátila do Francúzska. V Bretónsku zriadila malú vojenskú nemocnicu pre zranených francúzskych vojakov a vytvorila ubytovňu pre utečencov. Keď sa vojnový konflikt skončil, odišla do Švajčiarska, kde ošetrovala bývalých francúzskych vojnových zajatcov. Pod pseudonymom Louis

Lefranc napísala do novin *Le Radical* článok o tom, ako sa so zajatcami zaobchádzalo v nemeckých väzenských táboroch.

Louise Weissová považovala žurnalistiku za prostriedok umožňujúci „viesť vojnu proti vojne“. Keďže ženy boli v tom čase vo Francúzsku vylúčené z politiky, využila písanie na prezentáciu svojich názorov a presadzovanie hodnôt, ktoré boli pre ňu dôležité – mier a rovnosť. Spolu s kolegyňou – novinárkou a vydavateľkou Hyacinthe Philurzeovou založila v januári 1918 týždenník *L'Europe Nouvelle*, ktorý sa čoskoro stal významným a uznávaným denníkom o medzinárodných záležitostiach. Popritom sa v roku 1919 stala korešpondentkou parížskeho denníka *Le Petit Parisien*.

Nadalej bola vášnivou obhajkyňou mieru, avšak jej pacifické sklony začali poľavovať, keď sa v tridsiatych rokoch dvadsiateho storočia v Nemecku dostal k moci Hitler. Politika ústupkov, ktorú presadzovala Spoločnosť národov, Louise Weissovú znepokojovala. Začala podporovať myšlienku použitia sily na zaručenie mieru a v dôsledku toho sa v roku 1934 zriekla postu v týždenníku

L'Europe Nouvelle. Začala sa zameriavať na práva žien, a najmä na volebné právo, čo by podľa jej názoru mohlo pomôcť zvrátiť nebezpečenstvo vojny. Vytvorila novú organizáciu s názvom *La Femme Nouvelle*, ktorá sa zasadzovala za získanie volebného práva pre ženy.

Keďže vojna s Nemeckom sa už nedala odvrátiť, Louise Weissová – ako jedna z mála novinárov, ktorí venovali značnú pozornosť nacistickému prenasledovaniu politických disidentov a Židov – použila svoj vplyv na to, aby presvedčila francúzskeho ministra zahraničných vecí Georgesu Bonnetu, aby vytvoril v decembri 1938 výbor utečencov financovaný vládou s cieľom pomôcť Židom utekajúcim pred nacistami. Po pogrome, ku ktorému došlo počas „Krištáľovej noci“, pomohla zabezpečiť francúzske víza pre tisíc židovských detí – utečencov z Nemecka a Rakúska. Pre niekoľko stovák utečencov uviaznutých na palubách transatlantických lodí Saint-Louis a Flandre po tom, ako im bol zamietnutý vstup do Spojených štátov, vybavila povolenia na dočasné usadenie sa vo Francúzsku.

Keď sa Francúzsko v roku 1940 ocitlo pod nacistickými okupáciou, život Louise Weissovej a jej rodiny bol čoraz ťažší a nebezpečnejší. Keď jej brat v roku 1943 sotva unikol zatknutiu kvôli podozreniu z napomáhania hnutiu odporu, Louise sa začala skrývať a zapojila sa do hnutia odporu, kde redigovala ilegálne noviny *La Nouvelle République*.

Po vojne Louise Weissová takmer desať rokov sústavne cestovala po celom svete. V tomto období napísala mnoho článkov pre prominentné francúzske časopisy a noviny. Zdôrazňovala v nich, že Západ, a najmä Európa, by mohli zohrávať vedúcu úlohu pri presadzovaní demokratických hodnôt na celom svete. Práve toto presvedčenie ju priviedlo k tomu, že počas studenej vojny presadzovala Európu ako protiváhu Spojených štátov a Sovietskeho zväzu.

V roku 1971 vytvorila [Fondation Louise Weiss](#) – nadáciu, ktorá každoročne udeľuje cenu osobe alebo inštitúcii, ktorá najviac prispela k pokroku v oblasti „vedy o mieri“. Medzi nositeľov tejto ceny patria Václav Havel, Helmut Schmidt a Simone Veilová.

Vďaka tomuto zameraniu na Európu bola Louise Weissová v roku 1979 zvolená do Európskeho parlamentu a vo veku 86 rokov predniesla inauguračný prejav na jeho prvom zasadnutí. Vo svojom prejave vyzvala všetkých Európanov, aby sa zjednotili preto, že majú spoločnú kultúru, a nielen pre spoločné hospodárske záujmy.

Louise Weissová bola poslankyňou (a zároveň najstarším členom) Európskeho parlamentu až do svojej smrti v roku 1983 vo veku 90 rokov. Po smrti Louise Weissovej sa Európsky parlament rozhodol pomenovať po nej svoju hlavnú budovu v Štrasburgu – na počesť jej celoživotnej oddanosti európskym hodnotám.

Louise Weissová v rozhovore s kolegom – poslancom EP Pierrom Pflimlinom v Štrasburgu v roku 1981.